

324: Şüpheli Şeyler Usûlde Hangi Kısma Girer?

Musa Ebu Cafer

8 Ağu, 2017

<https://ilimvecihat.com>

SORU

Selamun aleykum hocam, Fıkıh usulünde hükümler anlatılırken farz (vacip) müstehap haram mekruh mübah diye sıralanıyor. Sorum şu hadiste ifade edilen helaller bellidir haramlar bellidir birde aralarında şüpheli olan meseleler vardır. Kim bu şüphelilerden kaçarsa dinini ve iffetini korumuş olur. Bu hadiste ifade edilen şüpheli kısmı usulü fıkihta anlatılan hükümlerden nereye giriyor haram mı mekruh kısmına mı? Âlimlerimiz bu konu hakkında bir şey söylemişler midir?

CEVAP

Aleykum selam ve rahmetullahi ve berekatuhû. Hamd âlemlerin rabbi olan Allah'a, salât ve selam efendimiz Rasûlullah'a, ehli beytine, ashabına ve yolunu takip eden mü'minlere olsun.

Muhterem kardeşim, âlimlerimiz aradaki şüpheli şeyi bahsederken herhangi bir guruba dahil etmiyorlar. O şüpheli şey helal mi yoksa haram mı diye bilinmeyince ona şüpheli şey demişlerdir.

Dünyada var olan şeyler üç katagoride toplanır.

1. Şüphesi olmayan tam helal. Mesela yün, buğday, su vs.
2. Şüphesi olmayan tam haram. Mesela domuz, içki, zina vs.
3. Haram ve helal arasında değişen şüpheli şeyler. Bazı ticari muameleler, bazı yiyecekler ve içecekler gibi.

Şüpheli olan şey, hükmü haram ile helal arasında tereddüt edilen ve mükellefin hükmünü bilmediği şeydir.

İmam Ahmed (*rahimehullah*) şüpheli şeyi tefsir ederken şunu söylemiştir: "Haram ile helal arasında bir menziledir." Bir sözünde de şüpheyi "Haram ile helalin birbirine karışmasıdır." diye tefsir etmiştir.

Şüphe iki türlüdür:

1. Eşyalara hükmetmede şüphe etmek. Sakıncalı mı yoksa mübah mı? Diye bilememek.
2. Halde şüphe etmek. Mesela arazisinde mübah bir şey buluyor. Buna, mülkünde bulunmuştur diye sahip olabilir mi? yoksa başkasının mülküdür diye arazisinden çıkarması mı gerekir.

Mesela avamdan bir Müslüman ormanda giderken acıdır. Yiyecek bir şeyi kalmamıştır. Karşısına kaplumbağa çıkar. Bu avamdan olan kişinin ilmi olmadığı için haram mı? Yoksa helal mi? diye tereddüt eder. Yapacağı doğru şey hükmünü bilmeyince onun için şüpheli konumuna düştü. Terk etmesi daha doğrudur. Ama aynı durum bir âlim için söz konusu değildir. Çünkü âlim kişi o hayvanın hükmünü bildiği için şüpheye girmez. Allah-u Teâlâ en iyi bilendir.

3